

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору, профессор Батаканова Светлана Топчуевнанын изденүүчү Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу темада 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (киргыз адабияты) шифрына ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУСУ

Эксперт педагогика илимдеринин доктору, профессор Светлана Батаканова Топчуевна изденүүчү Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген темадагы диссертациялык ишин карап чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Иште адистигинин паспортуна 13.00.02 – окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (киргыз адабияты) шифрына ылайык орто мектептердин бүтүрүүчү класстарында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары боюнча илимий-усулдук багытта изилдөө жүргүзүлгөн.

Диссертация боюнча жалпы маалыматтар: Тема ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын 2019-жылдын 13-мартындагы № протоколу менен бекитилген. Илимий жетекчиси – ф.и.д., п.и.к., профессор Турдугулов Али Турдугулович.

Диссертация 2022-жылы Ош мамлекеттик университетинин филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын кеңейтилген

отурумунда талкууланган (№6 токтом), талкууга педагогика илимдеринин 2 доктору (С.М.Момуналиев (13.00.01), (13.00.02) п.и.д., профессор, С.С.Сакиева (13.00.02) п.и.д., профессор), илимий жетекчи А.Т.Турдугулов жана 12 кандидаты, филология илимдеринин 1 доктору, 7 кандидаты, 1 техника илимдеринин доктору, 1 ага окутуучу, 6 окутуучу катышып, №6 токтом менен коргоого сунушталган.

Диссертациялык изилдөө кириш бөлүмдөн, үч главадан, корутундудан, практикалык сунуштардан жана библиографиядан турат. Жалпы көлөмү – 179 бет, негизги текст – 159 бет.

2. Иштин максаты катары жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин XI класстарында «Манас таануу» курсун компетенттүүлүккө негиздел окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, аларды эксперименттик сынектан өткөрүү проблемасы алынган.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгү милдеттерди аткаруу менен чечилген:

- кыргыз адабиятынын мектеп курсунда «Манас таануу» курсун өздөштүрүүнүн педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана илимий-методикалык технологияларынын негизин жана шарттарын аныктоо;
- окутуунун компетенттүүлүккө негизделген методикалык принциптерин учур талабына ылайык иштеп чыгуу;
- кыргыз адабиятынын мектеп курсунда элдик оозеки чыгармаларды жана «Манас» эпосун окутуунун теориядагы, практикадагы абалын үйрөнүү жана аны жакшыртуунун жолдорун белгилеп алуу;
- мектептин бүтүрүүчү класстарында «Манас таануу» курсун окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын жана методдорун аныктап, практикага сунуш кылуу;
- изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

Жогорудагы милдеттерди чечүү үчүн изденүүчү алты мектепте тажрыйба жүргүзгөн, изилдөөнүн зарыл педагогикалык методдору пайдаланылган.

Диссертациянын изилдөө объектиси диссертациясынын максат жана милдеттерине ылайык келет.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. КР Президенти «Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дene тарбиясы» жана «Улуттук нарк тууралуу» жарлыктарга ылайык азыркы шартта мектептерде «Манас» эпосундагы педагогикалык идеялар аркылуу окуучуларды тарбиялоо, аларга улуттук баалуулуктарды үйрөтүү өзгөчө мааниге ээ. «Манас таануу» курсу көп жылдан бери 18 saatтык бөлүм катары 11-класстарда кыргыз адабияты предметинин қурамында окутулуп келе жатса да анын методикасы илимий аспектиден иштелип чыкпагандыгы; ЮНЕСКО бүткүл дүйнөлүк материалдык эместер мурас тааныса да, көлөмү жана варианттарынын көптүгү жагынан Гиннес китебине киргизилсе да, азыркы кыргыз жаштарынын бул улуу мурасты окууга кызыгуусунун пассивдүүлүгү; илим-билимдер интеграцияланып жатса да, элдик эпосту окутуунун методикасы башка элдердин педагогика, адабияттаануу илими менен салыштырма-типологиялык байланышта каралбагандыгы ж.б.

Диссертациянын темасы актуалдуу, диссертант тарабынан өз алдынча иштелип чыккан иш болуп эсептелет.

3. Илимий натыйжалар.

3.1. Иште кыргыз адабиятын окутуунун теориясы жана методикасы илиминин өнүгүшү үчүн бир кыйла мааниге ээ төмөндөгүдөй илимий негизделген жаны теориялык натыйжалар алынган: изилдөөнүн темасына байланыштуу методикалык әмгектер үйрөнүлгөн, практикалык тажрыйбалар жыйынтыкталган, теманын буга чейинки изилденишине обзор берилген, булар боюнча негиздүү тыянактар айтылган. 11-кластта «Манас таануу»

курсун окутуунун негизги өзгөчөлүктөрү көрсөтүлгөн. Бул курсу окуп-үйрөнүүнүн методикасы боюнча сунушталган ыкмалар жана жолдор педагогикалык эксперименттен өткөрүлгөн. Теманы ачып берүү учүн методологиялык таянычтар туура табылган, алардын идеяларды диссертацияда чагылдырылган.

3.2. Сунуштардын жана алынган натыйжалардын азыркы педагогика илими учун жаңылыгы төмөнкүлөр менен байланышат: «Манас» эпосун окутуунун ааламдашуу доорундагы максаттары, милдеттери аныкталган; эпосту бул класста окутуунун мазмуну жана формалары туура табылган жана алар текшерилген; эпостун кыргыз маданиятындагы орду бүгүнкү мектеп практикасы менен байлыштырылган; XI класста «Манас таануу» курсун окутуунун жалпы педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана методикалык принциптеринин адабиятты окутуунун азыркы талаптарына ылайык компетенттүүлүтүн негизинде алгачкы жолу иштелип чыккан жана аларды өркүндөтүүнүн мүмкүнчүлүктөрү, педагогикалык шарттары жана жолдору көрсөтүлгөн.

3.3.Илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгүн негиздөө: XI класста «Манастаануу» курсун окутуу боюнча сунуш кылынган ыкмалар, жолдор жана каражаттар педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилип, алардын майнаптуулары практикага сунушталган.

3.4. Иштин теориялык мааниси бар, анда докторант теориялык жоболорун илимий-практикалык негизде сунуштайт.

3.5. Диссертациялык иш анын квалификациялык белгилерине негизинин туура келет

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү (тармак, өлкө, дүйнө учун)

Диссертацияда алынган илимий натыйжалар төмөнкүлөрдө ишке ашырылган: «Манас таануу» курсун окутууда кыргыз адабияты предметинин мугалимдерине окутуунун мазмунун, сабактын максатын так аныктоого,

билим берүүнүн формаларын жана методдорун, каражаттарын жаңылоодо практикалык көмөк көрсөтөт.

5. Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттерине негизинен дал келет.

6. Диссертациянын материалдары төмөндөгү басылмаларда чагылдырылган:

1.Алибекова, У. Б. Мектептин XI классындагы «Манастаануу» курсу жана анын структурасы. [Текст] // У.Б.Алибекова // Эл агартуу – 2018. № 7-8, –2-7- бб;

2.Алибекова, У. Б. Орто мектептерде «Манастаануу» курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери. [Текст] // У.Б.Алибекова // Наука. Образование. Техника. 2018. – №1 – 96-112- бб;

3.Алибекова, У. Б. Мектептеги «Манастаануу» курсу жана анын теориялык айрым маселелери. [Текст] / У.Б.Алибекова // Эл агартуу. – 2018. – № 9-10. – 9-13- бб;

4.Алибекова, У.Б. Мектептин XI классында «Манас» эпосу – кыргыз рухунун туу чокусу» темасын өздөштүрүү. [Текст] / У.Б.Алибекова // Эл агартуу. 2019. – № 11-12. –16-21-бб.

5.Алибекова, У.Б. «Манас» эпосунун изилдениши, китеп түрүндө бастырып чыгаруу тарыхы. [Текст] /У.Б.Алибекова //Известия вузов Кыргызстана. 2020. – № 3. – 173-179- бб.

6.Алибекова, У.Б. «Манастаануу» курсунун мазмунундагы «Эпостун жазылып алышыны темасын өздөштүрүү». [Текст] /У.Б.Алибекова //Известия вузов Кыргызстана. 2020. – № 3. – 139-145- бб;

7.U.Alibekova, R. Bekmuratova, H. Tilekova, G. Usarova. Development of Studentg Reading Competence through the Novel «The Day Lasts More than a HunbredUears» Open Journal of Modern Linguistics. [Текст] /У.Б.Алибекова // Volume 10. – Numer 5, October 2020. – 606 - 619 стр.

8.Gulzat Tolonova, Gulnas Borubekova, Busharipa Ukueva, **Umirhon Alibekova**, Teaching of the Theme «Manas and Manastelling Skill» dy Critical Thinking Method Strategies (соавтор) Open Journal of Mobern lingusticz. [Текст] /У.Б.Алибекова. – November 20. 2020. – 675-684 стр.

9.**Алибекова, У.Б.** Мектептин кыргыз адабияты программысы жана окуу китептери. [Текст] Т.А.Турдуголов, У.Б.Алибекова //Кыргыз билим берүү академиясынын Кабарлары. 2021. – № 1 (53). –30-39- 66.

10.**Алибекова, У.Б.** «Манастаануу» курсунун алкагында «Эпосту изилдөө тарыхынан» деген теманы өздөштүрүүнүн айрым маселелери. [Текст] / У.Б.Алибекова // И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. 2021. – №3. –17-20-66.

11.**Алибекова, У.Б.** «Манастаануу» курсу боюнча «Манас» эпосу – кыргыз рухунун туу чокусу темасын өздөштүрүү. [Текст] / У.Б.Алибекова // И. Арабаев атындагы КМУнун жарчысы. – 2021. – № 3. – 24-29-66.

12.**Алибекова, У. Б.** «Манас» эпосундагы Алмамбет баатырдын көркөм образын окутуу маселелери. ОшМУнун жарчысы. [Текст] / У.Б.Алибекова // – 2021. – Т.2 №4. – 34-41-66;

13.**Алибекова, У. Б.** Формирование предметных компетенций по эпосу «Манас» у учащихся выпускных классов (в соавторстве). «Актуальные научные исследования в современном мире». [Текст] / У.Б.Алибекова // Выпуск 11 (79) Часть 6. –2021. – 93-98 стр.

14.Айтбай кызы Г., **Алибекова У. Б.** Некоторые проблемы организации научно-исследовательских работ школьников при изучении художественных текстов. «Актуальные научные исследования в современном мире». [Текст] / У.Б.Алибекова // Выпуск 11 (79) Часть 6. – 2021. – 80-85 стр.

15.Батыралиев А., **Алибекова, У.,** Исмаилова С. Ж., Абдуллаева Ж. Д. Формирование патриотических чувств у молодежи в процессе преподавания эпоса «Манас» в школе. [Текст]/У.Б.Алибекова// Бюллетень науки и практики. Издательский центр «Наука и практика». Нижневартовск –2022. – №1 – 219-224 стр.

7. Диссертациянын теориялык корутундуларынын аprobацияланышы. Тема боюнча теориялык ойлору эксперименталдык мектептерде (Ош шаарынын Самидин Альмкулов атындагы № 33 мектеп, № 42 Керме-Тоо мектеп-гимназиясы, Ноокат районунун Бегалы Абдиев атындагы орто мектеп, Жалал-Абад облусунун Сузак районуна караштуу №7 Жусуп Турусбеков атындагы орто мектеп, Баткен областынын Кадамжай районундагы №8 Максим Горький атындагы орто мектеп, Кара-Суу районунун №130 Шабы Жумаев атындагы орто мектеп) сынектан өткөрүлгөн жана он беш макалада чагылдырылган, Ош мамлекеттик университетинде талкууланган.

8. Айрым мүчөлүштүктөр:

1. Диссертациянын темасы «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген аталышта турса да автор компетенттүүлүккө негиздеп окутуу проблемасын биринчи орунга чыгарып алган.

2. Диссертацияда жана авторефератта адабияттар бир топ учурда стандарт боюнча таризделген эмес.

Мисалы: Жамғырчиева Г. Кыргыз эпосторундагы архаикалык мотивдер («Манас», «Эртөштүк», «Кожожаш»). Фил. ил. докт. дисс. [Текст] // Г.Жамғырчиева. –Бишкек, 2017. 292 б. (сызыкча, тире)

111.Кыдырбаева Р.З., Асаналиев К. Кыргыз адабий терминдер сөздүгү. [Текст] //Р.Кыдырбаева, К.Асаналиев. – Б.: ОсОО «БИЛД», 2004. - 572б.

Кырбашев К. «Манас» илим дүйнөсүндө. [Текст] // К.Кырбашев. – Бишкек, 2001. (эки эмгек бир катар номерде туруп калган)

3. Авторефератта айрым окумуштуулардын аты же атасынын аты туура эмес берилген. Мисалы, К.Кангельдиев (туурасы Н.Кангельдиев) ж.б.

4. Авторефераттын кириш бөлүмүндө изилдөөнүн объекти, изилдөөнүн предмети, эксперименттин этаптары деген бөлүмдөр жазылбашы керек (жаңы жобого ылайык).

5. Автор тире (дефис) жана сзыыкча белгилерин айырмалай албаган учурлар көп кездешет.

6. Диссертациянын кириш бөлүмүндө теманы тандоо үчүн себеп болгон карама-каршылыктар конкреттүү чагылдырылбай калган.

7. Изденүүчү изилдөөсүндө «Манас» эпосу боюнча педагогика багытында соңку жылдарда иштелген Ж.Каденованын, Ф.Байтаванын кандидаттык, А.Зулпуевдин докторлук иштери менен таанышпаган.

8. Сунуштар: *Диссертациялык ишти расмий коргоого оппоненттер катары төмөндөгүлөр сунушталат:*

1-расмий оппонент катары: п.и.д., «Маариф» билим берүү комплексинин директору, доцент К.К.Акматов. – Шифри – 13.00.02. Анын бул темага жасын эмгектери:

1) Мектепте акын-жазуучулардын өмүр баянын чыгармалары менен биримдикте окутуу. Монография. – Б.: 2018. – 316 б.

2) Кыргыз адабиятындагы мугалимдин образы жана аны мектепте окутуу. Монография (Т.Жусупова менен авторлош). – Б.: 2019. – 200 б.

3) Мугалимдин устаттыгы жана окутуунун жаңы технологиялары (А.Муратов менен авторлош). – Б.: 2021. – 416 б.

4) Айтматовду мектепте окутуу. 1-китеп. (А.Муратов менен авторлош). – Б.: 2017. – 304 б.;

5) Айтматовду мектепте окутуу. 2-китеп. (А.Муратов менен авторлош). – Б.: 2017. – 276 б.;

2-расмий оппонент катары Карапова Толгонай Нурбаевна, педагогика илимдеринин кандидаты, Баткен мамлекеттик университетинин Кызыл-Кыя гуманитардык педагогикалык институтунун гуманитардык факультетинин

«Кыргыз тили жана тарых» кафедрасынын доценти сунушталат. Анын бул темага жасын эмгектери:

- 1) Т.Н.Каранова М.К.Мадумарова Манас таануу предметин интеграциялап окутуунун типтери. ISSN 1694-7452 Ош МУнун жарчысы, №3, 2014. - 38-42;
- 2) Т.Н.Каранова Элдик балдар чыгармалары аркылуу окуучуларды Ата Журтун сүйүүгө тарбиялоо ISSN 1694-7681 Известия Вузов Кыргызстана, №5, Б, -2018.- С. 208-210;
- 3) Азизова Н.С., Т.Н.Каранова Естественно научная компетентность как основа формирования картины мира школьника Санкт-Петербургский образовательный вестник. - 2018. №7-8 (23-24). Стр. 37-44;
- 4) Т.Н.Каранова ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттерди окуучуларга атуулдук тарбия берүүгө үйрөтүү жолдору. (методикалык колдонмо). УДК 37.0 ББК 74.00 ISBN978-9967-29-128-7 Б.: «Улув Тоолор», 2018.-134 б.

Жетектоөчү мекеме катары М.М.Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин кыргыз жана орус тилдери менен кесипке бағыттоо кафедраларын сунуштаймын. Кафедрадагы адистер: Саттарова А.Т., п.и.д., доцент (13.00.02); Атакулова М.А., филол.и.д, проф. (10.02.06.); Зулпуев А.З., п.и.д., доцент (13.00.02); Сагыналиев М.Д., филол.и.к., доцент (10.02.20.); Бердибекова С.К., п.и.к., ага окутуучу (13.00.02); Алдашов М.К., ф-м.и.к., доцент; Жаныбекова Б.А., ОшТУнун доценти; Капарова К.М., ОшТУнун доценти; Турганбаева Н.С., ОшТУнун доценти; Коргонбекова Н.Т., ага окутуучу; Муратова Э.К., окутуучу; Калдыбаева Ж.А., окутуучу ж.б.

9. Корутунду: Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген темадагы диссертациясы өз алдынча аткарылган иш жана анын эмгегин азыркы учур үчүн актаулдуу деп баалоого болот.

10. Диссертациялык кеңештин эксперти С.Т.Батаканова сунуш кылынган документтерди карап чыгып И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук

университетине караштуу Д 13.23.673 диссертациялык кеңешине 13.00.02 – окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (киргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Алибекова Умирхон Болтбаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген атальштагы диссертацияны айтылган кемчилдиктерди арылткандан соң алдын ала коргоого сунуш кыламын.

Эксперт Светлана Батаканова
педагогика илимдеринин доктору, профессор, К. И. Скрябин атындагы
Кыргыз улуттук агрардык университетинин Мамлекеттик тил жана
тарбия иштери боюнча проректору

Профessor C. T. Батаканованын көлүн тастыктаймын.

Кадрлар бөлүмү

ПОДПИСЬ

Батакановой

С.Т.

заверяю.

Нач. отдела кадров

29 05

2023 г.

Дата поступления
заключения в ДС Д 13.23.673

29.05.2023

Осадрабасы ОК

ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору, доцент Акматов Кыялбек Камутовичтен изденүүчү Алибекова Умирхон Болтабаевианын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу темада 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) шифрына ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУСУ

Эксперт педагогика илимдеринин доктору, доцент Акматов Кыялбек Камутович изденүүчү Алибекова Умирхон Болтабаевианын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген темадагы диссертациялык ишин карап чыгып, темендөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кеңештин профилине туура келет.

Иште адистигинин паспортуна 13.00.02 - окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (кыргыз адабияты) шифрине ылайык орто мектептердин бүтүрүүчү класстарында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары боюнча илимий-усулдук багытта изилдоо жүргүзүлгөн.

Диссертация боюнча жалпы маалыматтар: Тема ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын 2019-жылдын 13-мартындагы № протоколу менен бекитилген. Илиний жетекчиси - ф.и.д., п.и.к., профессор Турдугулов Али Турдугулович.

Диссертация 2022-жылы Ош мамлекеттик университетинин филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын кеңейтилген отурумунда 'галкуулангап (№6 токтом), талкууга педагогика илимдеринин 2 доктору (С.М.Момуналиев (13.00.01), (13.00.02) п.и.д., профессор, С.С.Сакиева (13.00.02) п.и.д., профессор), илиний жетекчи А.Т.Турдугулов жана 12 кандидаты, филология илимдеринин 1 доктору, 7 кандидаты, 1 техника илимдеринин доктору, 1 ага окутуучу, 6 окутуучу катышып, №6 токтом менен коргоого сунушталган.

Диссертациялык изилдөө кириш бөлүмдөн, үч главадан, корутундудан, практикалык сунуштардан жана библиографиядан турат. Жалпы көлөмү - 179 бет, негизги текст -159 бет.

2. Иштин максаты катары жалпы билим берүүчү кыргыз орто

мектептеринин XI класстарында «Манастаануу» курсун компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, аларды эксперименттик сынектан өткөрүү проблемасы алынган.

Коюлган максат диссертацияда төмөндөгү милдеттерди аткаруу менен чечилген:

- кыргыз адабиятынын мектеп курсунда «Манастаануу» курсун өздөштүрүүнүн педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана илимий-методикалык технологияларынын негизин жана шарттарын аныктоо; окутуунун компетенттүүлүккө негизделген методикалык принциптерин учур талабына ы лайык иштеп чыгуу;
- кыргыз адабиятынын мектеп курсунда элдик оозеки чыгармаларды жана «Манас» эпосун окутуунун теориядагы, практикадагы абалын үйрөнүү жана аны жакшыртуунун жолдорун белгилеп алуу;
- мектептин бүтүрүүчү класстарында «Манастаануу» курсун окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын жана метод дорун аныктап, практикага сунуш кылуу;
- изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

Жогорудагы милдеттерди чечүү үчүн изденүүчү алты мектепте тажрыйба жүргүзгөн, изилдөөнүн зарыл педагогикалык методдору пайдаланылган.

Диссертациянын изилдоо объектиси диссертациясынын максат жана милдеттерине ылайык келет.

Диссертациянын темасынын актуалдуулугу. КР Президента «Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы» жана «Улуттук нарк тууралуу» жарлыктарга ылайык азыркы шартта мектептерде «Манас» эпосундагы педагогикалык идеялар аркылуу окуучуларды тарбиялоо, аларга улуттук баалуулуктарды үйрөтүү өзгөчө мааниге ээ. «Манастаануу» курсу коп жылдан бери 18 saatтык бөлүм катары 11-класстарда кыргыз адабияты предметинин курамында окутуулуп келе жатса да анын методикасы илимий аспектиден иштелип чыкпагандыгы; ЮНЕСКО бүткүл дүйнөлүк материалдык эместер мурас тааныса да, көлөмү жана вариантынын көптүгү жагынан Гиннес китебине киргизилсе да, азыркы кыргыз жаштарынын бул улуу мурасты окууга кызыгуусунун пассивдүүлүгү; илим-билимдер интеграцияланып жатса да, элдик эпосту окутуунун методикасы башка элдердин педагогика, адабияттаануу илими менен еалыштырмачылык байланышта каралбагандыгы ж. б.

Диссертациянын-темасы актуалдуу, диссертант тарабынан оз алдынча иштелип чыккан иш болуп эсептелет.

3. Илимий натыйжалар.

3.1. Иште кыргыз адабиятын окутуунун теориясы жана методикасы илиминин өнүгүшү үчүн бир кыйла мааниге ээ төмөндөгүдөй илимий негизделген жаңы теориялык натыйжалар алынган: изилдөөнүн темасына байланыштуу методикалык эмгектер үйрөнүлгөн, практикалык тажрыйбалар жыйынтыкталган, теманын буга чейиши изилденишине обзор берилген, будар боюнча негиздүү тыянаттар айтылган. 11 -кластта «Манастаануу» курсун окутуунун негизги өзгөчөлүктөрү көрсөтүлгөн. Бул курсу окуп-үйрөнүүнүн методикасы боюнча сунушталган ықмалар жана жолдор педагогикалык эксперименттен өткөрүлгөн. Теманы ачып берүү үчүн методологиялык таянычтар туура табылган, алардын идеяларды диссертацияда чагылдырылган.

3.2. Сунуштардын жана алынган натыйжалардын азыркы педагогика илими үчүн жаңылыгы төмөнкүлөр менен байланышат: «Манас» эпосун окутуунун ааламдашуу доорундагы максаттары, милдеттери аныкталган; эпосту бул класста окутуунун мазмуну жана формалары туура табылган жана алар текшерилген; эпостун кыргыз маданиятындағы орду бүгүнкү мектеп практикасы менен байлыштырылган; XI класста «Манастаануу» курсун окутуунун жалпы педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана методикалык принциптеринин адабиятты окутуунун азыркы талаптарына ылайык компетенттүүлүтүн негизинде алгачкы жолу иштелип чыккан жана аларды өркүндөтүүнүн мүмкүнчүлүктөрү, педагогикалык шарттары жана жолдору көрсөтүлгөн.

3.3. Илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгүн негиздөө: XI класста «Манастаануу» курсун окутуу боюнча сунуш кылынган ықмалар, жолдор жана каражаттар педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилип, алардын майнаптуулары практикага сунушталган.

3.4. Иннин теориялык мааниси бар, анда диссидентант теориялык жоболорун илимий-практикалык негиздес сунуштайт.

3.5. Диссертациялык иш аныш квалификациялык белгилерине иегизиен туура келет

4. Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү (тармак, елко, дүйнө үчүн)

Диссертацияда алынган илимий натыйжалар төмөнкүлөрдө шике ашырылган: «Манас таануу» курсун окутууда кыргыз адабияты предметинин мугалимдерине окутуунун мазмунун, сабактын максатын так аныктоого, билим берүүнүн формаларын жана методдорун, каражатгарын жаңылоодо практикалык көмөк көрсөтөт.

5. Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максат жана милдеттерине негизинен дал келет.

6. Диссертациянын материалдары төмөндөгү басылмаларда чагылдырылга и:

1. Алибекова, У. Б. Мектептин XI классындагы «Манастаануу» курсу жана анын структурасы. [Текст] // У.Б.Алибекова // Эл агартуу - 2018. № 7- 8, -2-7- 66;
2. Алибекова, У. Б. Орто мектептерде «Манастаануу» курсун окутуунун шашмий-методикалык негиздери. [Текст] // У.Б. Алибекова // Наука. Образование. Техника. 2018. -№1 - 96-112- 66;
3. Алибекова, У, Б. Мектептеги «Манастаануу» курсу жана анын теориялык айрым маселелери. [Текст] / У.Б.Алибекова // Эл агартуу. - 2018. - № 9-10, -9-13-66;
4. Алибекова, У.Б. Мектептин XI классында «Манас» эпосу - кыргыз рухунун туу чокусу» темасын өздөштүрүү. [Текст] / У.Б.Алибекова // Эл агартуу. 2019. -№ 11-12. -16-21-66.
5. Алибекова, У.Б. «Манас» эпосу пуп изилдениши, китеп түрүндө бастырып чыгаруу тарыхы. [Текст] /У.Б.Алибекова //Известия вузов Кыргызстана. 2020. - № 3. - 173-179- 66.
6. Алибекова, У.Б. «Манастаануу» курсунун мазмунундагы «Эпостун жазылып алынышы темасын өздөштүрүү». [Текст] /У.Б.Алибекова //Известия вузов Кыргызстана. 2020. -№ 3. - 139-145- 66;
7. U.Alibekova, R. Bekmuratova, H. Tilekova, G. Usarova. Development: of Studentg Reading Competence through the Novel «The Day Lasts More than a HunbredUears» Open Journal of Modern Linguistics. [Текст] /У.Б.Алибекова // Volume 10. - Numer 5, October 2020. - 606 - 619 стр.
8. S.Gulzat Tolonova, Gulnas Borubekova, Busharipa Ukueva, Umirhon Alibekova, Teaching of the Theme «Manas and Manastelling Skill» dy Critical Thinking Method Strategies (соавтор) Open Journal of Mobe lingusticz. [Текст] /У.Б.Алибекова. -November 20. 2020. -675-684 стр.
9. Алибекова, У.Б. Мектептин кыргыз адабияты программысы жана окуу китептери. [Текст] Т.А.Турдугулов, У.Б.Алибекова //Кыргыз билим берүү академиясынын Кабарлары. 2021. -№ 1 (53). -30-39- 66.
Алибекова, У.Б. «Манастаануу» курсунун алкагында «Эпосту изилдөө тарыхынан» деген теманы өздөштүрүнүн айрым маселелери. [Текст] / У .Б. Алибекова// И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы. 2021. - №3. -17-20-66.
10. Алибекова, У.Б, «Манастаануу» курсу боюыча «Манас» эпосу - кыргыз рухунун туу чокусу темасын өздөштүрүү. [Текст] / У.Б.Алибекова // И. Арабаев атындагы КМУнун жарчысы. - 2021. - № 3. - 24-29-66.

11. Алибекова, У. Б. «Манас» эпосундагы Алмамбет баатырдын корком образын окутуу маселелери. ОшМУнун жарчысы. [Текст] / У.Б.Алибекова // - 2021. - Т.2 №4. - 34-41-66;
12. Алибекова, У. Б. Формирование предметных компетенций по эпосу «Манас» у учащихся выпускных классов (в соавторстве). «Актуальные научные исследования в современном мире». [Текст] / У.Б.Алибекова // Выпуск 11 (79) Часть 6. -2021. - 93-98 стр.
13. Айтбай кызы Г., Алибекова У. Б. Некоторые проблемы организации научно-исследовательских работ школьников при изучении художественных текстов. «Актуальные научные исследования в современном мире». [Текст] / У.Б.Алибекова // Выпуск 11 (79) Часть 6. - 2021. - 80-85 стр.
14. Батыралиев А., Алибекова, У., Исмаилова С. Ж., Абдуллаева Ж. Д. Формирование патриотических чувств у молодежи в процессе преподавания эпоса «Манас» в школе. [Текст]/У.Б.Алибекова// Бюллетень науки и практики. Издательский центр «Наука и практика». Нижневартовск -2022. - №1-219-224 стр.

7. Диссертациянын теориялык корутундуларынын аprobацияланышы. Тема боюнча теориялык ойлору эксперименталдык мектептерде (Ош шаарынын Самидин Алымкулов атындагы № 33 мектеп, № 42 Керме-Тоо мектеп-гимназиясы, Ноокат районунун Бегалы Абдиев атындагы орто мектеп, Жалал-Абад облусунун Сузак районуна караштуу №7 Жусуп Турусбеков атындагы орто мектеп, Баткен областынын Кадамжай районундагы №8 Максим Горький атындагы орто мектеп, Кара-Суу районунун №130 Шабы Жумаев атындагы орто мектеп) сынектан өткорулгөн жана он беш макал ада чагылдырылган, Ош мамлекеттик университетинде талкууланган.

8. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Диисертациянын компетенттүүлүккө негиздеп окутуу проблемасына коп токтолгон, иштин темасында бул маселе чагылдырылган эмес;
2. Диссертацияда жана авторефератта адабияттар жободо көрстөтүлгөн үлгүдө таршделген эмес. Ар түрдүү жайгаштыра берген.
3. Авторефератта, диссертацияда аталган окумуштуулардын аты жөнү туура берилген эмес. Мисалы, К.Кангалдиев (туурасы Н.Кангельдиев) ж.б.
4. Авторефераттын кирши белүмүндө изиддөоиүн объекта, изилдөөнүн предмета, эксперименттин этаптары деген бөлүмдөр жазылбашы керек (жаңы жобого ылайык).
5. Диесертациянын кириш белүмүндө теманы тандоо үчүн себеп болгон карама-каршылыктар конкреттүү чагылдырылбай калган,

6. Диссертацияда, авторефератта стилистикалық, орфографиялык каталар абдан көздешет.

7. Сунуштар: *Диссертациялык ишити расмий коргоого оппоненттер катары төмөндөгүлөр сунушталат:*

1-расмий оппонент катары: п.и.д., «Маариф» билим берүү комплексинин директору, доцент К.К.Акматов. - Шифри - 13.00.02. *Анын бул темага жасын эмгектери:*

1) Мектепте ақын-жазуучулардың өмүр баянын чыгармалары менен биримдикте окутуу. Монография. - Б.: 2018. - 316 б.

2) Кыргыз адабиятындагы мугалимдин образы жана аны мектепте окутуу. Монография (Т.Жусупова менен авторлош). - Б.: 2019. - 200 б.

3) Мугалимдин устаттыгы жана окутуунун жаны технологиялары (А.Муратов менен авторлош). - Б.: 2021. - 416 б.

4) Айтматовду мектепте окутуу. 1-ките. (А. Муратов менен автор лош). - Б.: 2017. - 304 б.;

5) Айтматовду мектепте окутуу, 2-ките. (А. Муратов менен авторлош). - Б.: 2017. -276 б.;

2-расмий оппонент катары Карапова Толгонай Нурбаевна, педагогика илимдеринин кандидаты, Баткен мамлекеттик университетинин Кызыл-Кыя гуманитардык педагогикалык институтунун гуманигардык факультетинин «Кыргыз тили жана тарых» кафедрасынын доценти сунушталат. *Анын бул темага жасын эмгектери:*

1) Т.Н.Карапова М.К.Мадумарова Манас таануу предметин интеграциялап окутуунун типтери. ISSN 1694-7452 Ош МУнун жарчысы, №3, 2014. - 38-42;

2) Т.Н.Карапова Элдик балдар чыгармалары аркылуу окуучуларды Ата Журтун сүйүүгө тарбиялоо ISSN 1694-7681 Известия Вузов Кыргызстана, №5, Б, -2018,-С. 208-210;

3) Азизова Н.С., Т.Н.Карапова Естественно научная компетентность как основа формирования картины мира школьника Санкт-Петербургский образовательный вестник. - 2018. №7-8 (23-24). Стр. 37-44;

4) Т.Н.Карапова ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттерди окуучуларга атуулдук тарбия берүүгө үйрөтүү жолдору. (методикалык колдонмо). УДК 37.0 ББК 74.00 ISBN978- 9967-29-128-7 Б.: «Улуу Тоолор», 2018. -134 б.

Жетектөөчү мекеме катары М.М.Адышев атындағы Ош технологиялык университетинин кыргыз жана орус тилдери менен кесипке бағыттоо кафедраларын сунуштаймын. Кафедрадагы адистер: Саттарова

А.Т., п.и.д., доцент (13.00.02); Атакурова М.А., филол.и.д. проф. (10.02.06.); Зулпуев А.З., п.и.д., доцент (13.00.02); Сагыналиев М.Д., филол.и.к., доцент (10.02.20.); Бердибекова С.К., п.и.к., ага окутуучу (13.00.02); Алдашов М.К., ф-м.и.к., доцент; Жаныбекова Б.А., ОшТУнун доценти; Капарова К.М., ОшТУнун доценти; Турганбаева Н.С., ОшТУнун доценти; Коргонбекова Н.Т., ага окутуучу; Муратова Э.К., окутуучу; Калдыбаева Ж.А., окутуучу ж.б.

9. Корутунду: Алибекова Умирхон Болта баевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген темадагы диссертациясы оз алдынча аткарылган иш жана анын эмгегин азыркы учур үчүн актаулдуу деп баалоого болот.

10. Диссертациялык кеңештин экеперти К.К.Акматов сунуш кылышкан документтерди карап чыгып И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетине жана Кыргыз билим берүү академиясына караштуу Д 13.20.623 диссертациялык кеңешине 13.00.02 - окутуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (kyргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изделияи алуу үчүн Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» деген атальштагы диссертацияны айтылган кемчилдиктерди арылткандан соң алдын ала коргоого сунуш кыламын.

Эксперт Акматов Кыялбек Камутович,

КРдин Билим берүү жана илим министрлиги, Мектептеги билим берүү жана китеп чыгаруу башкармалыгынын башчысы, педагогика илимдеринин доктору, доцент (13.00.02 – окутуунун жамна тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты)

*К. Акматовдун колун тастыктаймын
кадрлар бөлүмү:*

И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин алдындагы Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин мүчөсү, педагогика илимдеринин доктору, профессор Рысбаев Сулайман Казыбаевичтин изденүүчү Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) шифрына ылайык педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши тууралуу

ЭКСПЕРТТИК БҮТҮМУ

1. Коргоого кабыл алынган диссертациялык иштин диссертациялык кеңештин шифрына ылайык адистикке туура келиши

-Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары аттуу» диссертациялык иши

Д 13.23.673 диссертациялык кеңешинин адистигине туура келет;

- Диссертациялык изилдөөдө көтөрүлгөн илимий-методикалык проблемалар 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (kyргыз адабияты) шифрына туура келет.

Диссертациянын максаты: - Жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин XI класстарында «Манас таануу» курсун компетенттүүлүккө негиздеп окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, эксперименттик сынактан өткөрүү.

Бул максатка ылайык төмөнкүдөй милдеттер чечилген:

1. Кыргыз адабиятынын мектеп курсунда «Манас таануу» курсун өздөштүрүүнүн педагогикалык, дидактикалык, адабий-теориялык жана илимий-методикалык технологияларынын негизин жана шарттарын аныктоо;

2. Окутуунун компетенттүүлүккө негизделген методикалык принциптерин учур талабына ылайык иштеп чыгуу;

3. Кыргыз адабиятынын мектеп курсунда элдик оозеки чыгармаларды жана «Манас» эпосун окутуунун теориядагы, практикадагы абалын үйрөнүү жана аны жакшыртуунун жолдорун белгилеп алуу;

4. Мектептин бүтүрүүчү класстарында «Манас таануу» курсун окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын жана методдорун аныктап, практикага сунуш кылуу;

5. Изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

«Манас таануу» курсунун негизги максаты жана милдеттери бул уникалдуу маданий мурастын мааниси, маңызы менен аткара турган педагогикалык функциясы аны төмөнкү класстардан бери системалуу өздөштүрүп келген мектеп бүтүрүүчүлөрүнө ар тараптуу жана кеңири жеткирүү милдеттери болгондуктан толук орто билимге ээ болгон өспүрүмдүн, сөзсүз түрдө, кыргыздын коомдук аң-сезимин, турмуштук тажрыйбасын, басып өткөн узак жолун жана тарыхын чагылдырган «Манас» эпосу тууралуу терең түшүнүгү болушунун зарылдыгы жана бул талап мыйзам-ченемдүү көрүнүш экендиgi;

«Манас» үчилтигин билим берүүнүн бардык баскычтарында өздөштүрүү ишине мамлекеттик жана предметтик стандарттар да, базалык окуу пландары менен окуу программалары да чоң маани берип, бута каралган saatтар да салыштырмалуу коп болгондуктан анын окутуу методикасы да илимий-теориялык жана практикалык жактан ошондой артыкчылыктарга ээ болгону мыйзам ченемдүү көрүнүш болуусу;

«Манас» эпосун мектеп курсунда өздөштүрүүнүн технологияларын сунуш кылган оз адынча эмгектин жоктугу, ал эми «Манастаануу» курсу он жылдан ашык убактан бери өздөштүрүлүп келгенине карабай мунун да окутуу технологиясын сунуш кылган илимий изилдөөнүн жүргүзүлбөгөндүгү ж.б.

3. Илимий жыйынтыктары: - изилдөөдө педагогика илими үчүн төмөндөгүдөй корутундулар алынган:

- Орто мектептердин жогорку класстарында фольклордук чыгармаларды, анын ичинде «Манас таануу» курсун окутуунун жалпы өзгөчөлүктөрү жана артыкчылыктары аныкталган;

- Мектеп бүтүрүүчүлөрүнүн «Манас» эпосу боюнча предметтик компетенция ларын калыптандыруунун маани-маңызы ачылып берилген;

- «Манас» эпосунун каармандарынын көркөм образдарын адабий талдоонун дидактикалык шарттары жана жол-жоболору чечмеленген;

- Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутууда эпостун поэтикасын өздөштүрүү менен окуучулардын компетенттүүлүгүн калыптандыруунун технологиялары иштелип чыгып, сунушталган

3.1. Алынган натыйжалардын ишенимдүүлүгү булар менен

аныкталат жана алар изилдөөнүн натыйжаларынын ишенимдүүлүгүн далилдейт:

-Темага ылайык илимий-теориялык жана методикалык адабияттар талдоого алышып, соңку мезгилдеги изилдөөлөргө таянылгандыгы;

- Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиясынын методологиялык негиздери сунуш кылыштандыгы;

- Орто мектептердин жогорку класстарында «Манастаануу» курсун окутуунун методикасынын жапа аны изилдөөнүн тарыхый таржымалын сунуштоо менен мектепте “Манас” эпосун окутуунун бута чейинки практикасынын эске алыштандыгы;

- Изилдөөгө ылайык педагогикалык эксперимент уюштуруп, анын натыйжаларына таянгандыгы.

3.2. Иштин теориялык маанилүүлүгү булар: - заманбап шарттарга ылайык окуучулардын адабий-эстетикалык табиттерин калыптандыруу маселеси каралган;

-мектеп бүтүрүүчүсүн «Манас» эпосундагы алдыщы өзүнчүлүк маданий мурастар аркылуу окутуулардын тарбияттын чыгарууга басым жасалган;

-эпостун каармандарынын окуучуга үлгү болгудай көркөм образдары терец адабий талдоого алышып, иштелип чыккан;

- эпостун поэтикасын өздөштүрүү аркылуу окуучунун предметтик компетенттүүлүгүн калыптандырууга көнүл бурулган;

-мектептин жогорку класстарында «Манас таануу» курсун окутуунун технологияларын иштеп чыгуу учурдагы заманбап методдор, ыкмалар аркылуу ишке ашырылган.

3.3. Илимий иштин квалификациялык белгилерге дал келүүсү: изилдөө орто мектептерде кыргыз адабиятын окутуунун окуу программасына, анын ичинде, жогорку класстарда «Манас таануу» курсун окутуунун заманбап талаптарына тура келет жана анын натыйжаларын тармак ичинде жайылтууга жана колдонууга болот.

4. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси (тармак, өлкө үчүн мааниси)

Изилдөөнүн илимий корутундулары бул багытта ишке ашырылган: диссертацияда мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун ыкмалары, жолдору, артыкчылыктары, методологиялык негиздери терец изилденилүү менен андан окуучу ээ боло турган компетенттүүлүктөр, окутуунун заманбап технологиялары иштелип чыкканы менен баалуу.

5. Диссертациянын материалдары төмөндөгү басылмаларда жарыяланган:

Диссертациянын негизги мазмуну республикалык, чет өлкөнчүк илимий,

илимий-педагогикалык журналдарда: «Эл агартуу», Кыргыз-Өзбек университетинин «Илим, билим жана техника», «Известия вузов Кыргызстана», Американын «Open Journal of Modern Linguistics» SCOPUS, Американын «Open Journal of Modern Linguistics» SCOPUS, Кыргыз билим берүүнүн Кабарлары, Украинанын «Актуальные научные исследования в современном мире», РФ нын Нижневартовскийдин «Бюллетень науки и практики», РФ нын Нальчиктин «Научные известия» журналдарына жарыяланып, жалпысынан, 15 макалада чагылдырылган.

Натыйжада, Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу темадагы диссертациялык ишинде «Манас таануу» курсун жогорку класстарда окутууну өркүндөтүүгө карата сунушталган технологиясы тармак үчүн маанилүү болуп саналат.

6. *Авторефераттын мазмуну диссертация менен мазмундаи жана жоболору, максат-милдеттери, тыянактары, сунуштары дал келет.*

7. *Сын пикирлер:* - «компетенция, «компетенттүүлүк» деген түшүнүктөрдү ар кандай атабастан, типтештируү керек;

- шилтемелердин берилиштерин УАКнын талаптарына ылайыктоо зарыл;

- кайталоолорду кыскартып, чиймелерди тактоо жана грамматикалык каталарды четтетүү зарыл.

Бул айрым бир эскертуулөрдү изденүүчү У.Б.Алибекова диссертациялык ишинен четтетүүгө толук мүмкүнчүлүгү жетет, албette. ошон үчүн аны эске алуу менен, дисеертациялык ишти коргоого сунуштоого болорун билдирем.

8. *Сунуштар.* Диссертациялык ишти коргоодо расмий оппонент катары төмөндөгүлөр сунушталат:

1-расмий оппонент катары: п.и.д., «Маариф» билим берүү комплексинин директору, доцент К.К.Акматов. - Шифри - 13.00.02. Анын бул темага жасын эмгектери: 1) Мектепте акын-казуучулардын өмүр баянын чыгармалары менен биримдикте окутуу. Монография. - Б.: 2018. - 316 б.; 2) Кыргыз адабиятындагы мугалимдин образы жана аны мектепте окутуу. Монография (Т.Жусупова менен авторлош). - Б.: 2019. - 200 б.; 3) Мугалимдин устаттыгы жана окутуунун жацы технологиилары (А.Муратов менен авторлош). - Б.: 2021. - 416 б.; 4) Айтматовду мектепте окутуу. 1-китең. (А.Муратов менен авторлош). - Б.: 2017. - 304 б.; 5) Айтматовду мектепте окутуу. 2-китең. (А.Муратов менен авторлош). - Б.: 2017.-2766.

2-расмий оппонент катары: Карапова Толгонай Нурбаевна, педагогика илимдеринин кандидаты, Баткен мамлекеттик университетинин Кызыл-Кыя гуманитардык педагогикалык институтунун гуманитардык факультетинин «Кыргыз тили жана тарых» кафедрасынын доценти сунушталат. Анын бул темага жакын эмгектери:!) Т.Н.Карапова М.К.Мадумарова Манас таануу предметин интеграциялап окутуунун типтери. ISSN 1694-7452 Ош МУнун жарчысы, №3, 2014. - 38-42; 2) Т.Н.Карапова Элдик балдар чыгармалары аркылуу окуучуларды Ата Журтун сүйүүгө тарбиялоо ISSN 1694-7681 Известия Вузов Кыргызстана, №5, Б, -2018.- С. 208-210; 3) Азизова Н.С., Т.Н.Карапова Естественно научная компетентность как основа формирования картины мира школьника Санкт-Петербургский образовательный вестник. - 2018. №7-8 (23-24). Стр. 37-44; 4) Т.Н.Карапова ЖОЖдордун педагогикалык факультеттеринде балдар фольклору аркылуу студенттерди окуучуларга атуулдук тарбия берүүгө үйрөтүү жолдору. (методикалык колдонмо). УДК 37.0 ББК 74.00 ISBN978-9967-29-128-7 Б.: «Улуу Тоолор», 2018.-134 б.

Жетектоочу мекеме катары: М.М.Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин кыргыз жана орус тилдери менен кесипке багыттоо кафедраларын сунуштаймын. Кафедрадагы адистер: Саттарова А.Т.,

п.и.д., доцент (13.00.02); Атакулова М.А., филол.и.д, проф. (10.02.06.); Зулпуев

А.З., п.и.д., доцент (13.00.02); Сагыналиев М.Д., филол.и.к., доцент (10.02.20.);

Бердибекова С.К., и.и.к., ага окутуучу (13.00.02); Алдашов М.К., ф-м.и.к., доцент; Жаныбекова Б.А., ОшТУнун доценти; Капарова К.М., ОшТУнун доценти; Турганбаева Н.С., ОшТУнун доценти; Коргонбекова Н.Т., ага окутуучу; Муратова Э.К., окутуучу; Калдыбаева Ж.А., окутуучу ж.б.

9. Корутунду: Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу темадагы диссертациясы өз алдынча аткарылган иш жана анын эмгегин азыркы учур үчүн актуалдуу деп баалоого болот.

10.Диссертациялык көңөштин эксперти катары сунуш кылышынан документтерди карап чыгып И.Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик

университетинин жана Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетине караштуу Д 13.23.763 диссертациялык кеңешине 13.00.02-октуу менен тарбиялоонун теориясы жана методикасы (киргыз адабияты) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн Алибекова Умирхон Болтабаевнанын «Мектептин XI классында «Манас таануу» курсун окутуунун технологиялары» аттуу темадагы диссертациялык эмгегин алдын ала коргоого сунуш кыламын.

С.К.Рысбаев Кыргыз билим берүү
академиясынын Мамлекеттик тил
жана көп тилдүү билим берүү
лабораториясынын башчысы,
педагогика илимдеринин доктору, профессор

Дана поступающия залоги
в ФС № 13.23.673
27.05.2023
Ур. икр. Европейский
Баласагын Алибекова РК